

⊗ **שם המחקר :** השפעת סטיגמה ואיכות חיים בקרב אימהות ערביות לילדים עם נכות התפתחותית מורכבת

בגיל הרך על מידת שתוף הפעולה שלהן עם אנשי מקצוע

⊗ **שנה :** 2017

⊗ **מס' קטלוגי :** 646

⊗ **שמות החוקרים:** מאג'דה מרעי בהנחיית: ד"ר איריס מנור-בנימיני

⊗ **רשות המחקר:** הפקולטה לחינוך, החוג לחינוך מיוחד, אוניברסיטת חיפה.

מגבלות המחקר

למחקר הנוכחי כמה מגבלות שיש להתייחס אליהן. האחת מתייחסת לכך שהדיווח היה רק דיווח עצמי של האימהות ולא של אנשי מקצוע. כלומר, תוצאות המחקר הן מהפרספקטיבה האישית של האימהות, ואין כאן למעשה בדיקה של תפיסת שאר בני משפחה, כמו אבות, אחים וכדומה. אין גם התייחסות לפרספקטיבה של אנשי מקצוע, ועל כן לא ברור אם יש חילוקי דעות בין אימהות לבין אבות ובין הורים לבין אנשי מקצוע.

בדומה לרוב המחקרים בתחום איכות חיי המשפחה, הממצאים מבוססים לרוב על תיאור של תקופה מסוימת בחיים. איכות חיים הוא מושג דינמי (Neikrug et al., 2011). בתקופות שונות בחיים אספקטים שונים הם מרכזיים יותר או פחות בחיי המשפחה. ייתכן מצב שבו תחום מסוים מקבל משקל רב באיכות חיי המשפחה, ואז תחום אחר משתלט והופך לבעיה העיקרית שאיתה המשפחה אמורה להתמודד. לכן מגבלה נוספת במחקר זה מתייחסת לכך שאיכות החיים נמדדה בנקודה זמן מסוימת בחיי המשפחה, שבה רוב ההורים הם בתחילת דרכם בהתמודדות עם גידול ילד עם נכות התפתחותית. ייתכן שהם עדיין לא עיבדו היטב את המשמעות וההשלכות של הנכות ואת רגשותיהם ומחשבותיהם סביבה, ואף עוד לא קיבלו די הזדמנות לשיתוף פעולה. מגבלה זו עלולה לפגוע בתוצאות המחקר, כיוון שהיה לאימהות שהשתתפו בו קושי לשקף את המציאות החדשה שלהן, שעדיין לא התנסו בה על כל מרכיביה ולא הפנימו אותה.

מגבלה נוספת קשורה למדגם של המחקר שהתמקד באזור ספציפי בארץ, אזור המשולש שיש לו מאפיינים חברתיים ותרבותיים שונים מאזורים אחרים בארץ. לכן לא ניתן להכליל את הממצאים של מחקר זה על כלל אוכלוסיית המשפחות לילדים עם נכות התפתחותית בחברה הערבית בארץ.

המלצות למחקרי המשך

המחקר הנוכחי מצא שהנכות ההתפתחותית אינה משפיעה אך ורק על הילד אלא גם על האימהות ועל המשפחה כולה, וכראייה לכך נמצא שהרגשת הסטיגמה ואיכות חיים המשפחתית משפיעות על שיתוף הפעולה בין בני המשפחה לבין אנשי המקצוע. אי לכך ולנוכח השפעה רחבת ההיקף של הנכות ההתפתחותית, מומלץ לפתח

מודל עבודה ממוקד משפחה תחת מודל עבודה ממוקד ילד. זאת כדי לבנות תוכנית התערבות טיפולית לכלל בני המשפחה במטרה לעזור להם בהתמודדות היומיומית בגידול בנם עם הנכות, לעזור להם להפחית תחושת הסטיגמה ולהגביר את רמת איכות החיים המשפחתית, ובעקבות כך להגביר שיתוף פעולה בין בני המשפחה לבין אנשי המקצוע החינוכיים/טיפוליים.

כהמשך למחקר זה מומלץ לבדוק שיתוף פעולה בין הורים לבין אנשי מקצוע במסגרת החינוכית מפרספקטיבה רחבה יותר הכוללת אבות, סבים וסבתות. מומלץ לבדוק גם את החוויות והרגשות של האבות ולא רק של האימהות, על מנת להגיע לתמונה מקיפה יותר על אודות החוויות ודרכי ההתמודדות המשפחתיות. כך למשל, אפשר לעמוד על האינטראקציות השונות והשפעתן על ההתמודדות עם הילד עם הנכות ההתפתחותית. המלצה נוספת למחקרים עתידיים היא לחקור גם את התפיסות של אנשי המקצוע ולא רק של ההורים, מפני שיתכן שיש פער בין הפרספקטיבה של ההורים והפרספקטיבה של אנשי המקצוע, עליו יש לגשר וליצור אינטגרציה בין ההיבטים, ולהרחיב את ההסתכלות על הנושא הנחקר.

עוד מומלץ לערוך מחקרי אורך, שיבדקו שינויים בשיתוף פעולה בין הורים לילדים עם נכות התפתחותית לבין אנשי מקצוע במסגרת החינוכית טיפולית, באיכות החיים המשפחתית ובהרגשת סטיגמה שהמשפחה מרגישה לאורך השנים, ולבדוק מה תורם לשינויים אלה.

- [לפריט המלא](#)
- [למאגר המחקרים של קרן שלם](#)
- [למאגר כלי המחקר של קרן שלם](#)